

Betreft: Eindverslag informatiefase

Geachte leden van de raad,

Op 4 juni jongstleden heb ik van uw raad de opdracht gekregen (motie 2026-M0015) om als informateur op te treden, met als doel het onderzoeken van de mogelijkheden voor een stabiele bestuurlijke samenwerking na het vastlopen van de eerdere formatiepoging.

De afgelopen periode van bijna zes weken zijn intensief en constructief geweest. In dit eindverslag doe ik u, conform mijn opdracht, verslag van het doorlopen proces en de uitkomsten. Ik heb deze brief gestructureerd aan de hand van de elementen uit de opdracht die u mij heeft meegegeven.

Gesprekken met alle fracties

In de eerste week van mijn opdracht heb ik met alle twaalf fracties in de raad een vertrouwelijk gesprek gevoerd. Met acht partijen voerde ik een korter gesprek, met de vier partijen uit de eerste formatiepoging sprak ik langer om goed terug te kunnen blikken. Bij deze gesprekken heb ik tevens de bijdragen uit de raadsvergadering kunnen meenemen.

Zoals ik in mijn eerste tussentijdse verslag van 11 juni al rapporteerde, was de belangrijkste conclusie uit deze ronde dat herstel van en bouwen aan vertrouwen cruciaal was. Ondanks de mislukte eerdere formatiepoging, gaf het overgrote deel van de partijen aan dat het nog steeds heel logisch is dat PRO en D66 onderdeel uitmaken van de nieuwe coalitie. De sleutel lag bij hen. Na mijn terugkoppeling aan uw raad op 11 juni ben ik dan ook met deze twee partijen verder gegaan.

Bouwen aan vertrouwen tussen PRO en D66

In de tweede en derde week is er intensief gewerkt aan het bouwen aan een sterke vertrouwensbasis tussen PRO en D66. In mijn tweede tussentijdse verslag (d.d. 26 juni) wees ik al op het belang hiervan. We hebben niet alleen gekeken naar wat zich 'boven tafel' (de inhoud en het proces) afspeelt, maar juist ook naar de onderstroom. We hebben gesproken over zelfreflectie, onderlinge interactie, aannames en verschillende politieke stijlen en partijculturen.

Dit fundamentele herstel van vertrouwen was absoluut noodzakelijk. De vragen die direct daarna op tafel kwamen (de gewenste samenstelling van de nieuwe coalitie en het aantal wethouders) zijn namelijk punten waarop beide partijen in het verleden standpunten hebben ingenomen die botsen. Om hieruit te komen, was het een harde voorwaarde dat beide partijen bereid waren om elkaar iets te gunnen. Vanuit een herstelde vertrouwensbasis is dat gelukt.

Voorstel voor een nieuw gemeentebestuur

In de vierde en vijfde week hebben PRO en D66, zowel gezamenlijk als in afzonderlijke gesprekken met mij, gesproken over de samenstelling en de verdeling van de wethoudersposten. Er is gekeken naar allerlei verschillende mogelijkheden en varianten die een stabiel bestuur zouden kunnen opleveren, met partijen waarvan men het vertrouwen heeft dat er tot een inhoudelijk akkoord gekomen kan worden. Deze fase kenmerkte zich door de bereidheid van beide kanten om elkaar de ruimte te geven.

Dit proces heeft geresulteerd in een door PRO en D66 gedragen voorkeursvariant van vier partijen. In de laatste week heb ik vervolgens gesprekken gevoerd met de twee beoogde partners: Burgerbelang en het CDA. Eerst vonden er individuele gesprekken plaats met mijzelf, gevolgd door een gezamenlijk overleg met alle vier de partijen.

Tijdens dit gezamenlijke gesprek hebben alle vier de partijen het vertrouwen naar elkaar uitgesproken. Zij onderschrijven mijn voorstel om formatiegesprekken te starten. Mijn concrete advies aan uw raad voor een nieuw gemeentebestuur is dan ook:

Start formatiegesprekken voor een meerderheidscoalitie bestaande uit PRO, D66, Burgerbelang en CDA, met een college bestaande uit vier wethouders, waarbij iedere partij één wethouder levert.

Adviezen voor een goed vervolg

Om de komende formatiefase goede kans van slagen te geven, is het belangrijk om lessen te trekken uit de afgelopen zes weken. Ik geef de beoogde coalitie en de nog aan te stellen formateur de volgende adviezen mee:

1. Houd oog voor de persoonlijke relaties

Om een goed en open gesprek op de inhoud te kunnen voeren, moet ook het onderliggende gevoel aan tafel besproken kunnen worden. Blijf u bewust van de verschillende politieke stijlen en persoonlijkheidsprofielen en maak wat er in de onderstroom gebeurt bespreekbaar.

2. Bespreek eerst de samenwerking

Begin de formatie met de vraag hoe u als coalitie wilt samenwerken. Wat zijn de gedeelde uitgangspunten? Hoe wilt u dit opschrijven in een akkoord? En hoe ziet u de samenwerking met het college en, heel belangrijk, met de andere partijen in de raad?

3. Werk van visie naar detail

Formuleer pas na het vaststellen van de samenwerkingsafspraken een gezamenlijk, inhoudelijk toekomstbeeld voor de lange termijn. Vertaal dit vervolgens naar een aantal

grote opgaven voor de komende coalitieperiode. Kijk tot slot pas welke overige onderwerpen nog specifieke coalitie-afspraken behoeven.

Bredere observaties

Mijn formele opdracht was gericht op het vormen van een nieuw gemeentebestuur; daar heb ik de afgelopen zes weken mijn handen vol aan gehad. Toch wil ik graag een aantal bredere observaties met u delen. Het is aan u als raad of en hoe u hier vervolg aan geeft.

Allereerst zie ik dat er breder dan alleen in het kader van coalitievorming iets nodig is in de raad. Het is wenselijk dat PRO en/of D66 het gesprek aangaan met de VVD en/of de ChristenUnie om zaken uit de eerste formatiepoging uit te spreken en ook daar het vertrouwen te herstellen. Ongeacht wie er straks in de coalitie zit: het is in het belang van Zutphen dat deze raadsleden de komende vier jaar de samenwerking kunnen opzoeken.

Daarnaast voel ik dat er behoefte is aan een breder gesprek over de bestuurscultuur in Zutphen. Het is essentieel om de rolverdeling tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie scherp te krijgen, zodat eenieder zijn of haar eigen rol optimaal kan invullen.

Voor al deze vraagstukken geldt de openingszin uit mijn tweede brief als essentieel aandachtspunt: politiek is mensenwerk. Het is goed om het niet alleen over proces en inhoud te hebben, maar blijvend oog te hebben voor wat er op intermenselijk vlak nodig is om het beste in de gemeente Zutphen naar boven te halen.

Tot slot

Ik wil via deze weg mijn grote dank uitspreken voor de zeer waardevolle ambtelijke ondersteuning die ik de afgelopen weken heb mogen ontvangen. Tevens dank ik u, de raad, voor het gestelde vertrouwen. Het was een intensieve, maar buitengewoon leerzame periode.

Mijn allerlaatste observatie is er een van optimisme: ik heb 29 raadsleden gezien die zonder uitzondering zeer gedreven zijn om iets moois neer te zetten voor hun gemeente en al haar inwoners. Ik roep u op om die gedrevenheid vast te houden en te blijven zoeken naar manieren om het beste in elkaar naar boven te halen. Want uiteindelijk hebben de inwoners van Zutphen daar het meeste aan.

Met vriendelijke groet,

Antoon Kanis

Informateur